

2008-10-08

Kommunstyrelsen
BSN-Öster
BSN Lunds Stad

För kännedom:
Kommunfullmäktige

Granskning Barn- och skolnämndernas arbete för att främja likabehandling

På uppdrag av Lunds kommuns revisorer har Komrev inom Öhrlings Pricewaterhouse-Coopers genomfört en granskning avseende skolornas arbete med att främja likabehandling i Lunds kommun, se bifogad bilaga.

Den övergripande bedömningen är att skolorna arbetar aktivt med frågan och att de viktigaste delarna av rutiner och dokumentation finns. Samtidigt är bedömningen att det finns flera delar i arbetet med likabehandling som kan utvecklas.

- Elevinflytandet är en viktig del att utveckla för skolorna. De svarande eleverna är inte tillräckligt insatta i skolornas likabehandlingsarbete. Särskilt BSN Stad bör arbeta mer med att informera och involvera eleverna i likabehandlingsarbetet. Här bör nämnderna verka för en kontinuerlig utbildning inom likabehandling på samtliga skolor.
- Samtliga skolor i denna granskning utom Killebäck bör få i uppdrag att uppdatera sina likabehandlingsplaner och även förbättra likabehandlingsarbetet.
- Samtliga skolor i granskningen bedöms ha en tillräcklig uppföljning i form av årligen återkommande elevenkäter. Däremot bör redovisningen av resultaten från dessa enkäter göras mer lättillgänglig exempelvis genom en utförligare beskrivning i skolområdenas kvalitetsredovisningar.

Svar över vidtagna åtgärder önskas före november månads utgång 2008.

FÖR LUNDS KOMMUNS REVISORER

Lars Larsson
Ordförande

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsrapport

Barn- och skolnämndernas arbete för att främja
likabehandling

Lunds kommun

September 2008

Mattias Norling

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

2008-10-08

Lena Salomon

Namnförtydligande

Mattias Norling

Namnförtydligande

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1 Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Uppdrag och revisionsfrågor	3
1.3 Metod och genomförande	3
2 Mål- och styrdokument	4
2.1 Nämndsmål 2008	4
3 Enkätresultat	4
3.1 Svar från rektorer	4
3.2 Svar från Elever	5
4 Likabehandlingsplaner	8
5 Nämnd-/förvaltningsnivå	9
5.1 Barn- och skolnämnd Lund Öster	9
5.2 Barn- och skolnämnd Lunds Stad	12
6 Analys och bedömning	14
Bilaga 1 Enkät elevråd	
Bilaga 2 Enkät rektorer	

Sammanfattning

Från och med 1 april 2006 har skolornas ansvar avseende likabehandlingsarbete förtydligats i och med lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagen förtydligar och förstärker verksamheternas ansvar och ställer krav på ett aktivt och målinriktat arbete i syfte att främja barns och elevers lika rättigheter. Följande granskning har till syfte att granska i vilken utsträckning ett urval av skolorna i Lunds kommun lever upp både till den nya lagens intentioner och till skollagens (1985:1100) intentioner avseende kränkande behandling.

Den övergripande revisionsfrågan i denna granskning har varit om barn- och skolnämnderna har *tillräckliga rutiner för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling*. Bedömningen är att skolorna arbetar aktivt med frågan och att de viktigaste delarna av rutiner och dokumentation finns. Samtidigt bedöms det finnas flera delar i arbetet med likabehandling som kan utvecklas.

Konstaterade förbättringspunkter är:

- BSN Öster bör uppdatera sin policy så att den innefattar även de delar som gäller riskanalys och inventeringar.
- Elevinflytandet är en viktig del att utveckla för skolorna. De svarande eleverna är inte tillräckligt insatta i skolornas likabehandlingsarbete. Särskilt BSN Stad bör arbeta mer med att informera och involvera eleverna i likabehandlingsarbetet. Här bör nämnderna verka för en kontinuerlig utbildning inom likabehandling på samtliga skolor.
- Samtliga skolor i denna granskning utom Killebäck bör få i uppdrag att uppdatera sina likabehandlingsplaner och även förbättra likabehandlingsarbetet. Det som behöver förbättras är redovisning av åtgärder som ska vidtas när lärare kränker elever och hur skolorna ska samarbeta med andra berörda myndigheter.
- Skolorna Genarp och Lerbäck bör genomföra och också beskriva förberedande arbete i form av riskbedömningar/kartläggningar. Skolorna bör också presentera de åtgärder som ska vidtas för att genomföra de planerade åtgärderna.
- Samtliga skolor bedöms ha en tillräcklig uppföljning i form av årligen återkommande elevenkäter. Däremot bör redovisningen av resultaten från dessa enkäter göras mer lättillgänglig exempelvis genom en utförligare beskrivning i skolområdenas kvalitetsredovisningar.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Från och med 1 april 2006 har skolornas ansvar avseende likabehandlingsarbete förtydligats i och med lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagen förtydligar och förstärker verksamheternas ansvar och ställer krav på ett aktivt och målinriktat arbete i syfte att främja barns och elevers lika rättigheter.

På uppdrag av revisorerna i Lunds kommun har Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB genomfört en granskning av skolornas arbete med och förutsättningar för att motverka mobbning och främja likabehandling i grundskolan.

Följande granskning har till syfte att granska i vilken utsträckning ett urval av skolorna i Lunds kommun lever upp både till den nya lagens intentioner och till skollagens (1985:1100) intentioner avseende kränkande behandling. Skollagen fastställer att den som verkar inom skolan aktivt ska ”motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden.” Regler som tydligt anger att all kränkande behandling skall motverkas finns även i arbetsmiljölagen och arbetsmiljöförordningen med anvisningar. I detta sammanhang likställs elever i skolan med arbetstagare.

Skolplanen i Lunds kommun (Utbildningspolitiskt program) anger under rubriken ”en skola för alla” att

”Alla barn och ungdomar ska, oberoende av kön, bostadsort och sociala, ekonomiska eller andra förhållanden erbjudas en likvärdig utbildning, baserad på delaktighet och gemenskap, inom det offentliga skolväsendet samt, oberoende av bakgrund och individuella olikheter, undervisas tillsammans.”

I skolplanen finns det också beskrivet att varje kränkning omedelbart ska tas upp till behandling och åtgärdas omgående. Skolorna ska utgå från den enskilda elevens bild av verkligheten.

1.2 Uppdrag och revisionsfrågor

Granskningens revisionsfråga är: har barn- och skolnämnderna *tillräckliga rutiner för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling*.

Kontrollfrågor:

- hur behandlar skolplanen likabehandling?
- i vilken utsträckning är skolornas likabehandlingsplaner anpassade till den nya lagstiftningen?
- är de mål och riktlinjer som finns för likabehandlingsarbetet tillräckliga?
- hur arbetar skolorna för att motverka segregation?
- hur säkerställer nämnden att handlingsplaner m m följs?
- finns tillräckliga rutiner för att motverka kränkande behandling från vuxna?

1.3 Metod och genomförande

Granskningen avser två grundskolor inom vardera nämnd, barn- och skolnämnd Lunds stad (Lerbäcksskolan och Östratorskolan) och barn- och skolnämnd Lund Öster (Killebäcksskolan och Genarps skola).

Skolornas likabehandlingsplaner har samlats in, granskats och bedömts utifrån ett antal bedömningskriterier. Respektive rektor har genom en enkät besvarat frågor om det konkreta arbetet med att främja likabehandling, med eventuella kompletterande intervjuer. En liknande enkät har också skickats till representanter för elevrådet på respektive skola. Intervjuer har genomförts med förvaltningsledningarna inom Lunds stad och Lund Öster. Granskningen har också innefattat övrig aktuell dokumentation såsom skolplan och utvärderings- och uppföljningsdokument.

2 Mål- och styrdokument

2.1 Nämndsmål 2008

När det gäller nämndernas mål för 2008 finns det ett antal som har bäring på likabehandlingsarbetet och arbetet med att motverka kränkande behandling. Några av målen är att:

- Utbildningen ska anpassas till varje individs förutsättningar och med stor valfrihet för den enskilde.
- Elever och personal ska må fysiskt och psykiskt bra.
- Mångfald och olikheter ska respekteras (inom Lund Öster med tillägget att tendenser till främlingsfientlighet och intolerans ska uppmärksammas och motarbetas).
- Mobbning, våld eller droger skall inte förekomma.

3 Enkätresultat

3.1 Svar från rektorer

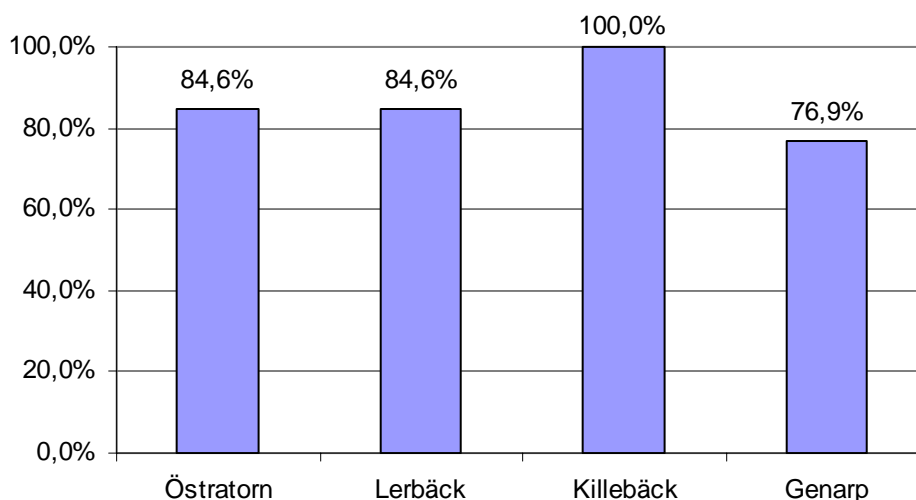
Samtliga av de svarande rektorerna uppger att arbetet med likabehandlingsplanerna har inneburit att dessa frågor har lyfts högre upp på agendan. Skolorna har breddat synen på arbetet mot kränkande behandling till att inte bara gälla mobbning. De flesta anger också att någon form av vidareutbildning har genomförts. När det gäller den kontinuerliga utbildningen anger två av rektorerna, Östratorn och Killebäck att sådan genomförs både bland lärare och elever.

Inventering eller undersökning av i vilken utsträckning mobbning eller kränkande behandling förekommer har genomförts på samtliga skolor. Rektorerna svarar också att dessa genomförs årligen. Samtliga rektorer anger att problemen med mobbning är relativt litet.

Nedan ges en översiktlig sammanställning av enkätsvaren från rektorerna. Resultatet ska ses som en självskattning av likabehandlingsarbetet på skolorna, ju högre procentandel som skolan redovisar desto fler delar i likabehandlingsarbetet är tillfredsställande enligt rektorerna.

Andel insatser/dokument som rektorerna svarat finns på skolan för att främja likabehandlingsarbetet

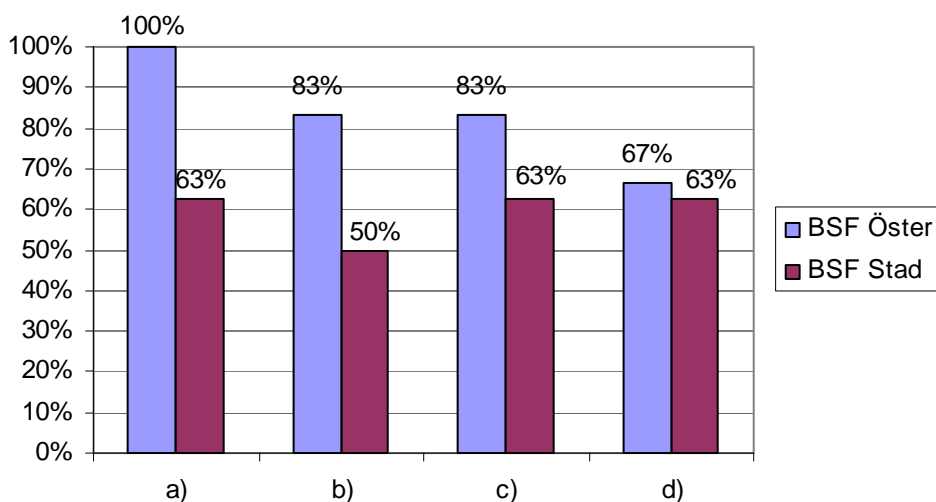

Frågorna som legat till grund för denna sammanställning redovisas i bilaga 1. Östratorn och Lerbäck når upp till 84,6 procent i sin självskattning av likabehandlingsarbetet. Inom Lerbäck är det den kontinuerliga utbildningen av elever och lärare som ger en lägre andel. Östratorns skola har inte dokumenterade rutiner för hur personalen ska agera när mobbning upptäcks och inte heller riktlinjer för samarbete med andra berörda myndigheter. Samtidigt anger den svarande rektorn att arbete med att ta fram dessa dokument pågår. Även inom Genarp anger rektorn att det saknas riktlinjer för samtalet med berörda myndigheter, det saknas också här kontinuerlig utbildning av elever och lärare. Killebäck har enligt egen uppgift genomfört eller tagit fram samtliga de insatser/dokument som efterfrågats.

3.2 Svar från Elever

En enkät har skickats ut till representanter för elevråden på de granskade skolorna. Efter det första utskicket har två stycken påminnelser gått ut. Den sammantagna svarsfrekvensen är 57,7 procent men den varierar mellan skolorna.

Andel ja-svar på ett urval av frågeställningarna, uppdelat på skolförvaltningarna

- a) Har ni elever fått reda på vad man på skolan menar att kränkande behandling är?
- b) Känner du till om skolan har en likabehandlingsplan?
- c) Har undersökningar gjorts om det finns barn som är mobbade på skolan?
- d) Brukar det vara vuxna ute på rasterna som rastvakter?

De ovan redovisade frågorna har valts ut eftersom de ger en bild av i vilken mån som skolorna arbetat tillräckligt aktivt med att föra ut information om likabehandlingsarbetet. Det kan konstateras att endast 50 procent av de svarande eleverna inom BSF Lunds Stad känner till om skolan har en likabehandlingsplan. När det gäller kränkande behandling har samtliga elever gett ett eget svar på denna fråga vilket tyder på att skolorna har haft diskussioner med eleverna om detta. Dock är det endast inom BSF Lund Öster som samtliga svarande anger att de fått reda på vilken den från skolans sida uppsatta definitionen är. När det gäller kunskapen om de enkätundersökningar som enligt rektorerna görs årligen på samtliga skolor är även denna begränsad hos eleverna.

Vid Genarps skola är svaren i stort sett samstämmiga med rektors svar. Elevrådsrepresentanterna anger att de känner till likabehandlingsplanen och en av de svarande uppger att de även varit delaktiga i framtagandet av denna. De svarande ser olika på om det finns rastvakter på skolan. Samtliga kan ge svar på en vuxen som går att kontakta om mobbning upptäcks. Den sammantagna bedömningen (betygsättningen) av skolans arbete mot kränkande behandling är också detsamma från rektor och elev.

På Lerbäcksskolan uppger samtliga svarande att de vet vad som menas med kränkande behandling. De uppger också att det förs en diskussion på skolan mellan lärare och elever om denna definition. När det gäller övriga frågor är det emellertid ett flertal av de svarande som anger att det finns flera delar i likabehandlingsarbetet som inte är tillräckligt utvecklade. Exempel på detta är:

- Rastvakter (avsaknad av)
- Inaktiva kamratstödgrupper
- Eleverna har inte fått tillräcklig information om vad kränkande behandling är
- Eleverna känner inte till likabehandlingsplanen

Det sammantagna betyget på skolans likabehandlingsarbete bedöms olika av eleverna, allt från betyg 1 till betyg 4 (på en 1-5-gradig skala där 5 är bästa betyg). Men sammantaget är det ett relativt lågt betyg från eleverna, att jämföra med rektors svar som är en 4:a.

På Killebäcksskolan uppger samtliga svarande utom en att det finns en likabehandlingsplan. De anser sig också ha fått reda på vad kränkande behandling innebär. Hälften av de svarande uppger att de som elever har varit delaktiga i framtagandet av planen. Alla utom en uppger att det finns rastvakter på skolan. Det sammantagna betyget varierar från 3-4, rektor har satt betyget 4.

På Östratorn uppger de svarande eleverna att det finns en diskussion med de vuxna om vad kränkande behandling är. Samtliga svarar också att det finns rastvakter ute på skolgården. När det gäller delaktigheten i arbetet med likabehandlingsplanen är de mindre insatta i detta. Så gäller även medvetenheten om elevenkäten som genomförs. Eleverna betygsätter likabehandlingsarbetet med 3:or, att jämföra med betyg 4 från rektor.

4 Likabehandlingsplaner

Samtliga rektorer har bifogat sina likabehandlingsplaner i enkätsvaren. Likabehandlingsplanerna är relativt varierande både mellan de två förvaltningarna/nämnderna och även mellan skolorna inom samma förvaltning. Enligt Skolverket som tagit fram råd för likabehandlingsarbetet¹ ska likabehandlingsplaner utformas efter varje verksamhets behov för att den ska kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt. Därför kommer också likabehandlingsplanerna alltid att vara mer eller mindre olika varandra. Viktiga delar i arbetet med likabehandling är enligt Skolverket:

- konsekvent ta ställning mot alla former av kränkande behandling,
- låta åtgärder ingå i det systematiska arbetsmiljöarbetet,
- uppmuntra delaktighet från elever, samt
- att de vuxna är kunniga och engagerade i arbetet.

Likabehandlingsplanerna har granskats och jämförts utifrån de kriterier som Skolverket satt upp att en likabehandlingsplan ska innehålla.

Andel av de granskade likabehandlingsplanerna som bedöms uppfylla Skolverkets kriterier

Uttrycker tydligt avståndstagande mot kränkande behandling	Uttrycker ansvarsförhållandet	Tydlig anknytning till kartläggning av behov (riskbedömning)	Redovisning av planerade, konkreta åtgärder	Beskrivning av förankringsprocess (hos föräldrar/ elever)
100%	100%	50%	50%	25%
Beskrivning av: ...förebyggande arbete	...Akuta åtgärder (både kränkning elev-elev o lärare-elev)	...Uppföljande insatser	...Dokumentation (och vems ansvar detta är)	Finns bifogad blankett för dokumentation
100%	50%	75%	75%	75%

¹ Skolverket, Allmänna råd och kommentarer För arbetet med att främja likabehandling, 2006.

Av de granskade planerna innehåller samtliga ett tydligt avståndstagande mot kränkande behandling med en översiktlig beskrivning av vad kränkande behandling är för något. Det finns också i samtliga planer en beskrivning av ansvarsförhållandet i arbetet mot kränkande behandling på skolan. Även det förebyggande arbetet är tydligt beskrivet. Det är bara på en av skolorna, Östratornskolan, som det finns en bra beskrivning av hur förankringsprocessen hos föräldrar/elever har sett ut. I de övriga planerna finns det angivet att planen har förankrats men inte närmare hur.

När det gäller de akuta åtgärderna har samtliga planer en beskrivning av vilka åtgärder som vidtas generellt när elever kränker andra elever. Två av planerna saknar emellertid beskrivning av vilka åtgärder som vidtas i fall där lärare kränker elever.

Enligt Skolverkets allmänna råd ska ”de åtgärder som planeras att påbörjas eller genomförs konkret beskrivas. Planen skall vara anpassad till den egna verksamheten och årligen följas upp och utvärderas.” I detta ingår att göra en kartläggning/riskbedömning av verksamhetens behov. En sådan kartläggning finns beskriven i likabehandlingsplanen på två av de granskade skolorna, Killebäck och Östratorn, det är också dessa som har en tydlig beskrivning av de planerade åtgärderna.

5 Nämnd-/förvaltningsnivå

5.1 Barn- och skolnämnd Lund Öster

Det finns inom Barn- och skolnämnd Lund Öster (BSN Öster) en policy för framtagande av likabehandlingsplan (fastställd av nämnden 2006-06-16). Policyn ”gäller all personal och samtliga barn/elever inom BSN Östers verksamhet och alla förväntas följa denna plan.”² Planen tar upp följande områden:

- definitioner (av kränkande behandling),
- åtgärder för en säker och trygg arbetsmiljö,
- likabehandlingsplan,
- utbildning,
- delaktighet och medverkan,
- samverkan, samt
- uppföljning.

---

² Barn- och skolförvaltning Öster, *Policy för framtagande av likabehandlingsplan.*

Enligt intervjuad förvaltningschef har denna policy uppdaterats efterhand som det kommit nya riktlinjer från exempelvis Skolverket.

Under föregående år gjordes en särskild uppföljning av likabehandlingsåtgärderna på nämndens skolor. Förvaltningen har enligt intervjuad förvaltningschef gjort en särskild granskning av i vilken omfattning skolorna har redovisat likabehandlingsarbetet i sina kvalitetsredovisningar för 2007. I denna utvärdering³ konstateras bland annat att:

- ytterligare tillvarata barns och elevers synpunkter i uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen,
- det inte varit möjligt att utgå från kartläggning och utvärdering i likabehandlingsplanen eftersom år 2007 var första läsåret som kravet på planer fanns,
- skolorna bör fortsätta att utveckla former för elevdeltagande,
- utveckla och fördjupa arbetet med uppföljning och utvärdering

Enligt intervjuad förvaltningschef kommer likabehandlingsplanerna att från och med nu följas upp kontinuerligt i kvalitetsredovisningarna från skolorna. Skolorna ska där beskriva de åtgärder som har vidtagits för att förbättra klimatet på skolorna.

För att mäta trivseln på skolorna används en enkätundersökning kallad LUNK:en (Lunds ungdomsenkät). I denna enkät följs områden som rör trivsel och elevinflytande upp. Enkäten omfattar också fler områden upp, exempelvis ungdomarnas fritid och politiska intresse. Enligt intervjuad använder sig också de flesta skolorna av egna enkäter för att kunna få kunskap om trivsel i skolorna som är nedbrytbar till klassnivå. LUNK:en är inte nedbrytbar längre än på skolnivå.

I Kvalitetsredovisningen som respektive område inom BSF Öster har sammanställt görs en redovisning av det likabehandlingsarbete som har bedrivits. För område Genarp konstateras i kvalitetsredovisningen att deras likabehandlingsplan inte är tillräckligt omfattande, detta beror enligt dem själva på att ”vi gjort en för snäv tolkning av lagen samt att vi redan tidigare hade handlingsplaner kring mobbning.”⁴

---

³ Barn- och skolnämnd Lund Öster, *Kvalitetsredovisning 2007 – måluppfyllelse 2007*.

⁴ Barn- och skolförvaltning Lund Öster, *Kvalitetsredovisning 2007*.

Det finns inte någon redovisning av hur trivseln utvecklats på skolorna i kvalitetsredovisningen. Under målredovisningen av ”inflytande och delaktighet” finns det beskrivet antalet skolkonferenser som genomförts men inte något om hur eleverna upplever sitt inflytande. I varje skolområdes redovisning finns det delvis beskrivet hur eleverna upplever sitt inflytande. Men det är inte någon sammantagen redovisning utifrån genomförda enkäter. I den för hela kommunen sammantagna kvalitetsredovisningen⁵ finns emellertid en redovisning av resultatet av enkäter angående elevernas upplevelse av trivsel och inflytande. Denna är fastställd av Barn- och skolnämnd Lunds Stad.

Från nämndens sida följs kvalitetsredovisningen upp en gång årligen, detta görs på sammanträdet efter det då årsredovisningen beslutats. Utöver detta har nämnden årligen återkommande utvecklingsdagar då nämnden och samtliga skolledare/rektorer samlas för att diskutera exempelvis resultaten i kvalitetsredovisningen eller värdegrundsarbetet på skolorna.

Insatser för att motverka segregation inom skolan är enligt intervjuad inte lika aktuellt inom BSN Öster som i BSN Stad. Upptagningsområdena till skolorna inom BSN Öster är mer homogena och det är inga skolor som har specifika problem när det gäller just segregation. Däremot finns det på vissa skolor tendenser till främlingsfientlighet vilket mer handlar om bemötande och diskriminering. I kvalitetsredovisningen för förskola och skola i Lunds kommun redogörs för andelen elever som uppger att det förekommer rasism på skolan. BSN Öster har högst andel elever som uppger detta på Killebäck där 33 procent av eleverna svarar ja på den frågan. Totalt sett är det en högre andel elever inom BSN Öster som uppger att det förekommer rasism på skolan än i BSN Stad. Arbetet med att bemöta detta ingår i likabehandlingsarbetet på skolorna.

BSN Öster har inte haft några fall av anmälningar till Skolverket, Justitieombudsmannen (JO) eller Barn- och elevombudsmannen.

---

⁵ Lunds kommun, *Lunds kommuns kvalitetsredovisning för förskola och skola 2007*.

5.2 Barn- och skolnämnd Lunds Stad

Barn- och skolnämnd Lunds Stad (BSN Stad) har under år 2007 genomgått förändringar, de tidigare nämnderna Lunds Norr och Lund Söder har blivit en. Därför finns det också enligt intervjuad förvaltningschef en del arbete kvar att göra vad gäller samordning. När det gäller arbetet med likabehandlingsplaner har sammanslagningen inneburit att det finns två dokument som styr hur skolorna ska arbeta med likabehandlingsplaner, en mall⁶ från tidigare Lund Söder och en policy⁷ från tidigare Lund Norr. Enligt intervjuad pågår arbetet med att jämka dessa till ett dokument som ska gälla för hela förvaltningen.

Den policy som finns fastställd innehåller allmän information om hur arbetet för likabehandling och mot kränkande behandling kan bedrivas. Mallen som finns ger tydlig information om vilka delar som en likabehandlingsplan ska innehålla, exempelvis:

- riskinventering,
- planerade åtgärder,
- hur kränkande behandling ska upptäckas, samt
- anmälningssblankett

Mallen har uppdaterats senast i januari 2008.

En uppföljning har gjorts av skolornas arbete med likabehandlingsplaner. Utvecklingsledarna har granskat skolornas planer och konstaterat en del förbättringspunkter, liksom inom BSN Lund Öster. I ”Årsanalys 2007” som enligt intervjuad gäller som förvaltningens sammanfattande kvalitetsredovisning beskrivs översiktligt vad som gjorts ute på skolorna.

Årsanalysen innehåller också en redovisning av enkäter som gjorts på slumpvis utvalda skolor inom förvaltningens område. Enligt intervjuad har LUNK:en också använts under året även inom BSN Lunds Stad.

---

⁶ Barn- och skolförvaltning Lunds Stad, *Likabehandlingsplan förebyggande arbete, riskanalys, planerade åtgärder och dokumentation.*

⁷ Barn- och skolförvaltning Lunds Stad, *Övergripande information – råd och stöd Likabehandlingsplan.*

Nämnden följer upp arbetet med likabehandlingsplaner genom den årligen återkommande bokslutsdialogen då presidiet, ekonom, personalansvarig, utvecklingsledare samt förvaltningschef möter områdesansvariga. Vid dessa möten går de igenom allt från ekonomi till betygsutveckling. Enligt intervjuad har presidiet vid dessa sammanträffanden varit engagerade i skolornas arbete med likabehandlingsplanerna.

Det finns inom BSN Stad två aktuella fall där skolor blivit anmälda till Skolverket respektive Justitieombudsmannen (JO). I det första fallet är det en elev som blivit mobbad och anmält skolan till Skolverket. Lunds kommun har av Skolverket fått kritik för avsaknad av redovisning av de aktuella åtgärderna som vidtagits och vilka generella insatser som gjorts. Nämnden har svarat på Skolverkets kritik. Det andra ärendet gäller en elev som delat ut inbjudningskort till ett kalas. Alla elever fick inte inbjudningar och eftersom skolan har en ”vedertagen praxis” att inbjudningskort endast ska delas ut i klassrummet om alla elever bjuds. Föräldern till eleven som delade ut korten har anmält skolan till JO. Utredning i ärendet pågår.

I kvalitetsredovisningen för förskola och skola i Lunds kommun redogörs för andelen elever som uppger att det förekommer rasism på skolan. BSN Stad har högst andel elever som uppger detta på Fäladsgården där 33 procent av eleverna svarar ja på den frågan. Insatser för att motverka segregation sker enligt intervjuad i det dagliga arbetet. Nämnden beslutade också i början av 2007 att fortsätta driva mångfalds- och kultursatsningar inom skolan med projektmedel om 200 tkr. Kommunen har också genom att bygga nya hus i den norra delen av staden bidragit till att göra elevunderlaget mer heterogent.

6 Analys och bedömning

Den övergripande revisionsfrågan i denna granskning har varit om barn- och skolnämnderna har *tillräckliga rutiner för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling*. Bedömningen är att skolorna arbetar aktivt med frågan och att de viktigaste delarna av rutiner och dokumentation finns. Samtidigt bedöms det finnas flera delar i arbetet med likabehandling som kan utvecklas.

De mål och riktlinjer som finns för likabehandlingsarbetet bedöms vara tillräckliga. Skolplanen (Utbildningspolitiska programmet) tar upp likabehandlingsåtgärder som en viktig del av skolornas arbete. BSN Öster preciserar också att skolorna ska arbeta aktivt med att motverka främlingsfientlighet.

Av de nämndsövergripande policydokument som finns framtagna för skolornas likabehandlingsarbete bedöms policyn (och mallen) inom BSN Stad vara den mest utvecklade. Här bör BSN Öster uppdatera sin policy så att den innefattar även de delar som gäller riskanalys och inventeringar.

Skolorna bör utveckla elevinflytandet i likabehandlingsarbetet, särskilt inom BSN Stad. Vid jämförelser av svaren på enkäten som skickats ut till elevrådsrepresentanter visar det sig att eleverna inom Lund Öster överlag är bättre informerade om skolornas likabehandlingsarbete. De svarande är insatta i vad som är kränkande behandling men vet exempelvis inte om skolan har en likabehandlingsplan eller inte. Här bör nämnderna verka för en kontinuerlig utbildning inom likabehandling på samtliga skolor.

Bedömningen är att de i denna granskning aktuella skolorna har likabehandlingsplaner som delvis är anpassade till den nya lagstiftningen. Inom Genarps rektorsområde gavs bilden av att personalen på skolan ”gjort en för snäv tolkning av lagen” och därmed inte bedrivit det breda likabehandlingsarbete som Skolverket efterfrågar. Genarp är också den skola där likabehandlingsplanen konstaterat ha flest antal brister i förhållande till Skolverkets riktlinjer. Det som oftast brister i skolornas likabehandlingsplaner är redovisning av åtgärder som ska vidtas när lärare kränker elever och hur skolorna ska samarbeta med andra berörda myndigheter. Killebäck är den enda av de granskade skolorna som bedöms uppfylla lagstiftningens och de allmänna rådens samtliga krav.

När det gäller det förberedande arbetet är det två av de granskade skolorna, Killebäck och Östratorn som bedöms ha en tillräcklig beskrivning av de riskbedömningar/kartläggningar som gjorts. Skolorna har också presenterat åtgärder som ska vidtas för att genomföra de planerade åtgärderna.

Samtliga skolor bedöms ha en tillräcklig uppföljning av elevernas syn på mobbning på skolorna, i form av de årligen återkommande elevenkäterna. Denna återkommande uppföljning ger skolledningarna en inblick i utvecklingen ner på klassnivå. Däremot bör redovisningen av resultaten från dessa enkäter göras mer lättillgänglig exempelvis genom en utförligare beskrivning i skolområdenas kvalitetsredovisningar. I kvalitetsredovisningen för Lund Öster finns det inte någon beskrivning av hur trivseln på skolorna utvecklas. Även redovisningen av elevernas syn på sitt inflytande kan bli bättre.

Insatser som gjorts för att motverka segregation och främja mångfald skiljer sig något mellan de två nämnderna. Inom BSN Öster har nämnden valt att prioritera arbetet mot främlingsfientlighet eftersom detta bedömts vara ett problem på skolorna. BSN Stad bedriver mångfaldsarbete i projektform med medel som tilldelas årligen. Andelen elever som uppger att det förekommer rasism på skolan är också högre totalt sett inom BSN Öster än Lund Stad. Segregationsfrågan har av intervjuade beskrivits som mer av övergripande karaktär.

Nämndernas uppföljning av likabehandlingsplanerna är avhängig dels den uppföljning som görs av kvalitetsredovisningen och dels de återkommande möten som sker mellan skolledare och nämnd. Bedömningen är att nämnden följer upp likabehandlingsarbetet. Inom både BSN Stad och BSN Öster har också uppföljningar gjorts under år 2007 av skolornas likabehandlingsarbete. Dessa uppföljningar tyder på att likabehandlingsåtgärderna är prioriterade.

Enkät om skolornas arbete med att främja likabehandling och motverka kränkande behandling

Lunds kommun – elever

Skola (elevråd).....

Namn.....

.....

1. Vad menas med kränkande behandling?

.....

.....

.....

.....

2. Har ni elever fått reda på vad man på skolan menar att kränkande behandling är?

Ja Nej

3. Känner du till om skolan har en likabehandlingsplan?

Ja Nej

4. Har ni elever varit delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen?

Ja Nej

10. Finns det elever som är mobbade på skolan? Om det finns, vet du hur många det finns?

.....
.....
.....

11. Vad händer med de elever som blivit mobbade, hur tar skolan hand om dem och vad gör man på skolan?

.....
.....
.....

12. Finns det elever som blir mobbade av vuxen personal på skolan?

Ja	Nej
☐	☐

Kommentera .....

.....
.....
.....

13. Finns det lärare eller annan personal som blir mobbade av elever på skolan?

Ja	Nej
☐	☐

Kommentera .....

.....
.....
.....

5. Vilken är definitionen för respektive av de ovan nämnda begreppen?

Kränkande behandling .....

Diskriminering.....

Mobbning.....

6. Har undersökning/inventering gjorts bland eleverna om i vilken utsträckning mobbning (eller olika former av kränkande behandling) förekommer på skolan?

Ja	Nej	Om ja när?
☐	☐	.....

7. **a)** Om du svarat ja, vad blev resultatet av undersökningen/inventeringen? **b)** Hur bedömer du omfattningen av trakasserier/mobbning idag?

a) .....

.....

.....

b) .....

.....

.....

8. Hur ofta görs undersökningar/inventeringar?

.....

9. Vilka eventuella åtgärder genomförs efter undersökning/inventering?

.....

.....

.....

.....

10. Har skolan en upprättad likabehandlingsplan? Innehåller den beskrivning av:

a) förebyggande åtgärder mot trakasserier/mobbning?

Ja	Nej
☐	☐

b) akuta åtgärder mot trakasserier/mobbning?

Ja	Nej
☐	☐

Om du inte redan skickat handlingsplan till oss var vänlig bifoga!

11. Vilka personer/funktioner och personalgrupper ansvarar för olika åtgärder mot kränkande behandling på skolan?

.....
.....
.....

12. Hur har dessa personer/personalgrupper engagerats i arbetet?

.....
.....
.....

13. Sker det någon kontinuerlig utbildning av skolans personal i förebyggande arbete mot kränkande behandling?

Ja	Nej
☐	☐

17. Sker dokumentation och uppföljning om skolans vidtagna åtgärder vid inträffade fall av trakasserier/mobbning? (**Vänligen bifoga rutiner/mallar!**)

Ja	Nej
☐	☐

18. På vilket sätt sker detta och var dokumenteras detta?

.....

.....

.....

19. Är eleverna engagerade i arbetet med likabehandlingsplanen i skolan?

Ja	Nej
☐	☐

Beskriv hur: .....

.....

.....

20. Arbetar nämnden och förvaltningen med dessa frågor? (T.ex. genom att sprida information om bra arbetssätt och verka för ett erfarenhetsutbyte mellan skolor)

Ja	Nej
☐	☐

Beskriv hur: .....

.....

.....

21. Begär nämnden/förvaltningen uppföljningar/utvärderingar om skolans arbete med likabehandling?

Ja	Nej
☐	☐

Kommentera: .....

.....

.....

22. Hur hanteras/vad händer med de elever som trakasserar/mobbar andra?

.....

.....

.....

.....

23. Finns det/har ni vetskap om elever som trakasseras/mobbas av lärare?

Ja

Nej

O

O

Omfattning?.....

.....

Hantering av detta?.....

.....

Åtgärder?.....

.....

24. Hur bra tycker du att ni är på skolan med att arbeta med att främja likabehandling?
Markera en siffra nedan, 1 är lägst betyg och 5 är högst.

1

2

3

4

5

**Tack för dina svar! Lägg dem i bifogat svarskuvert (behövs inget frimärke)
och posta**